

Ostvarivanje pakta za ruralna područja u državama članicama

Sažetak politike

studenj 2023.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Zašto je potreban pakt za ruralna područja?	2
3. Sastavnice pakta za ruralna područja	3
3.1. Strukture i mehanizmi za suradnju s ruralnim zajednicama	3
3.2. Imenovani član vlade i posebne službe za rješavanje ruralnih pitanja u okviru svih politika	4
3.3. Izgradnja kapaciteta i potpora umrežavanju za niz dionika	4
3.4. Vizija usmjerena na budućnost koja se provodi u okviru cjelovite strategije / akcijskog plana	5
3.5. Učinkovita procjena učinka na ruralna područja i odgovarajući sustavi podataka	5
3.6. Odgovarajući sustavi upravljanja za olakšavanje koordinacije	6
3.7. Mehanizmi za koordinaciju dodjele financijskih sredstava i uspostavu sinergija	6

Sve informacije i stajališta izneseni u ovom dokumentu stajališta su autora te ne odražavaju nužno službeno mišljenje Europske komisije. Komisija ne jamči točnost navedenih podataka niti se može smatrati odgovornom za moguću upotrebu informacija iz ove publikacije.

1. Uvod

U ovom sažetku politike navode se ključni elementi ili sastavnice potrebni da se dionici motiviraju na primjenu pakta za ruralna područja i da se potakne usklađeno djelovanje radi ostvarivanja ciljeva dugoročne vizije za ruralna područja EU-a u posebnom kontekstu svake države članice ili regije. Navode se i primjeri primjene tih elemenata u praksi. Ova je publikacija ponajprije namijenjena javnim tijelima na nacionalnoj razini (i regionalnoj razini u državama članicama u kojima regionalna tijela imaju zakonodavne ovlasti ili ovlasti za izradu programa), organizacijama civilnog društva (posebno onima uključenima u oblikovanje politika ili zagovaranje), istraživačima, poslovnim organizacijama i drugim dionicima zainteresiranima za ruralne politike.

Ako se pitate kako ostvariti pakt za ruralna područja u svojoj zemlji ili regiji, ovaj će vam sažetak svakako biti koristan!

2. Zašto je potreban pakt za ruralna područja?

Kao što je istaknula predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen, ruralna područja **ključna** su za identitet i dobrobit Europe. Imaju i važnu ulogu u svladavanju velikih društvenih i okolišnih **izazova**. Kako bi ruralna područja napredovala, potrebno je **koordinirano djelovanje** brojnih aktera i dionika na više razina upravljanja.

Nakon opsežnog zajedničkog promišljanja i savjetovanja s dionicima Europska komisija objavila je 2021. komunikaciju o **dugoročnoj**

viziji za ruralna područja EU-a (*long-term vision for EU's rural areas, LTVRA*). Kako bi se ostvarila ta vizija, izrađen je **akcijski plan za ruralna područja**, koji se temelji na devet vodećih inicijativa, 15 pratećih mjera i šest **horizontalnih mjera** i koji potvrđuje predanost Komisije stvaranju jačih, otpornijih, povezanih i prosperitetnijih ruralnih područja do 2040. U okviru jedne od tih horizontalnih mjera predlaže se **pakt za ruralna područja** – mehanizam kojim se svi relevantni dionici i razine upravljanja koji mogu pridonijeti ostvarivanju dugoročne vizije angažiraju i potiču na djelovanje.

Ciljevi pakta za ruralna područja

Jačanje glasa ruralnih područja i njihovo uključivanje u političke programe

Umrežavanje, suradnja i uzajamno učenje

Obvezivanje na djelovanje

U lipnju 2023. Europska komisija osnovala je [Koordinacijsku skupinu za pakt za ruralna područja](#), sastavljenu od ključnih ruralnih dionika, koja će u sljedeće tri godine upravljati provedbom pakta za ruralna područja. Koordinira je Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj zajedno s Glavnom upravom za regionalnu i urbanu politiku. Komisija je osnovala i [Ured za potporu paktu za ruralna područja](#) kako bi pospešila provedbu pakta i pomogla zajednici da ostvari svoje ciljeve provedbom ključnih zadaća. One uključuju organizaciju događanja, prikupljanje i širenje uspješnih primjera iz prakse, koordinaciju djelovanja s drugim mrežama politika EU-a, potporu platformi zajednice pakta za ruralna područja, objavu časopisa *Rural Vision Magazine*, biltena i sažetaka politika te upravljanje internetskim stranicama i kanalima društvenih medija. Sve aktivnosti na razini EU-a planiraju se i provode uz aktivno sudjelovanje dionika. Međutim, kako bi se ostvarili rezultati, **pakt za ruralna područja mora se proširiti izvan razine EU-a i doprijeti do dionika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini**. Nacionalna, regionalna i lokalna tijela odgovorna su za brojne mjere politike koje utječu na ruralna područja, među ostalim odluke o načinu korištenja sredstava EU-a. Ostali dionici, kao što su organizacije civilnog društva, imaju važnu ulogu u oblikovanju i provedbi politika. Dugoročna vizija može se ostvariti samo uz njihovo aktivno sudjelovanje i angažman. Nadalje, dobrobit i sredstva za život u ruralnim područjima, ponajprije

u onima s posebnim ograničenjima kao što su planinske, otočne ili prekogranične regije, ne ovise samo o akterima koji se najčešće povezuju s poljoprivredom i ruralnim razvojem. Važnu ulogu imaju i javna tijela (npr. tijela odgovorna za obrazovanje, zdravstvo, promet i druge usluge, energetiku, okoliš ili digitalnu infrastrukturu), akteri u području urbane politike, poduzeća i istraživači.

Ovisno o potrebama i organizacijskim kulturama u dijelovima EU-a pakt za ruralna područja nastoji se uspostaviti na više razina (nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj) i u raznim oblicima. Važno je da **nijedno ruralno područje u EU-u ne bude zapostavljeno** i da im se svima omogući da ostvare korist od koordiniranog djelovanja kako bi postala snažnija, otpornija, povezanija i prosperitetnija. Radi toga bi se dionici zainteresirani za ruralna područja EU-a trebali pridružiti zajednici pakta za ruralna područja na razini EU-a, poduzeti praktične mjere u svojem području djelovanja i tražiti najbolje načine za **konkretnu provedbu pakta za ruralna područja u svojem nacionalnom, regionalnom ili lokalnom kontekstu**. Te aktivnosti na više razina nadovezivat će se jedna na drugu i pridonijeti pretvaranju dugoročne vizije u konkretnu strategiju s praktičnim ishodima, na što su pozvali dionici na [Forumu na visokoj razini posvećenom ruralnoj politici](#) održanom u Sigüenzi (Španjolska).

3. Sastavnice pakta za ruralna područja

Mnogo prije dugoročne vizije za ruralna područja EU-a neke države članice (npr. Finska) uspostavile su upravne strukture pogodne za koordinirane i sveobuhvatne ruralne politike u raznim tematskim područjima, nalik onomu za što se zalaže pakt za ruralna područja. Druge zemlje takve inicijative primjenjuju odnedavna, potaknute negativnim trendovima kao što su depopulacija ruralnih područja, gospodarski pad i nezadovoljstvo, ili da bi iskoristile mogućnosti koje im nudi europsko financiranje (npr. Španjolska i Češka). Na temelju njihova iskustva i postupka u okviru dugoročne vizije za ruralna područja na razini EU-a **države članice mogu primijeniti niz elemenata koji pridonose ostvarivanju ciljeva pakta za ruralna područja** na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Ti elementi dopunjuju 11 [načela OECD-a o ruralnoj politici](#) i uključuju:

- ▶ strukture i mehanizme za suradnju s ruralnim zajednicama;
- ▶ imenovanog člana vlade i posebne službe za rješavanje ruralnih pitanja u okviru svih politika;
- ▶ izgradnju kapaciteta i potporu umrežavanju za niz aktera i dionika;
- ▶ viziju usmjerenu na budućnost koja se provodi u okviru cjelovite strategije / akcijskog plana;
- ▶ učinkovitu procjenu učinka na ruralna područja i odgovarajuće sustave podataka;
- ▶ odgovarajuće sustave upravljanja za olakšavanje koordinacije; te
- ▶ mehanizme za koordinaciju dodjele financijskih sredstava i uspostavu sinergija.

Sve te stavke zajedno čine sastavnice uspješnog pakta za ruralna područja. **Pojedinačna rješenja mogu se prilagoditi** nacionalnom kontekstu, uključujući posebne pravne i administrativne okvire, izvore financiranja, organizacijsku kulturu i kapacitete dionika.

3.1. Strukture i mehanizmi za suradnju s ruralnim zajednicama

Promjene u ruralnim područjima nisu moguće bez aktivnog sudjelovanja ruralnih zajednica. Poznato je da pri osmišljavanju i provedbi politika participativni pristup ima mnogo veće izgleda za uspjeh od pristupa „odozgo prema dolje“. To se posebno odnosi na ruralna područja. Takva uključenost mora nadilaziti povremene konzultacije: trebala bi biti **redovita i sustavna te omogućiti reprezentativno sudjelovanje** najzainteresiranijih dionika. Važno je i uključiti te dionike u **cijeli postupak oblikovanja politika**, od

osmišljavanja i planiranja politika do izrade zakonodavstva, provedbe i evaluacije rezultata.

Za to su potrebni posebni mehanizmi prilagođeni kapacitetima i dostupnosti predstavnika ruralnih zajednica, kao i aktivnosti za poticanje otvorene rasprave (npr. tribine i radionice). Mogući su brojni formati: na primjer, relativno formalne strukture kao što su radne skupine ili koordinacijski odbori koji uključuju razne vrste dionika (npr. Vijeće za ruralnu politiku u **Finskoj**) ili događanja koja pridonose oblikovanju i izražavanju potreba ruralnih zajednica, kao i boljem upoznavanju šire javnosti s problemima ruralnih područja i s važnosti tih područja. Važnu ulogu mogu odigrati postojeće mreže koje su izravno povezane s ruralnim zajednicama. One bi mogle djelovati, na primjer, u okviru **nacionalnih ruralnih parlamenata**, koji ruralnim zajednicama

Ruralni parlament u Latviji

Latvijski ruralni forum (nacionalna organizacija koja okuplja ključne dionike civilnog društva u području ruralnog razvoja) svake dvije godine organizira okupljanje Parlamenta latvijskih ruralnih zajednica.

Na njemu se 2023. sastalo tristotinjak predstavnika lokalnih i regionalnih vlasti, poduzeća, oblikovatelja politika (uključujući ministarstva poljoprivrede, zaštite okoliša i regionalnog razvoja te socijalne skrbi), članova akademske zajednice, stručnjaka za ruralni razvoj i zainteresiranih pojedinaca. Sudionici su razmijenili iskustva i izrađena je rezolucija koja će u sljedeće dvije godine služiti kao plan za sve odluke o ruralnim područjima.

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

i organizacijama civilnog društva omogućuju da uspostave dijalog s oblikovateljima politika (vidjeti primjer iz **Latvije**). Takvi ruralni parlamenti organizirani su u brojnim državama članicama EU-a (npr. Estonija, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Rumunjska, Slovačka, Finska, Švedska) te u susjednim zemljama (Albanija, Bosna i Hercegovina, Škotska u Ujedinjenoj Kraljevini). Njihovi se zaključci iznose na okupljanjima [Europskog ruralnog parlamenta](#), koja se održavaju svake dvije godine.

Vrijeme je da se dugoročna vizija za ruralnu Europu donese, ali i provede. Da bismo to ostvarili, treba promijeniti način razmišljanja, više uvažavati ruralna područja, primjenjivati lokalizirani pristup s više povjerenja u lokalno stanovništvo. Treba odustati od izoliranog pristupa politikama i sveobuhvatno sagledati ruralna područja.

© Lidija Pavić-Rogošić

Lidija Pavić-Rogošić,
članica Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,
ODRAZ – Održivi razvoj zajednice (HR)

3.2. Imenovani član vlade i posebne službe za rješavanje ruralnih pitanja u okviru svih politika

Za ruralni razvoj obično je nadležno jedno ministarstvo, koje je često zaduženo i za poljoprivredu, šumarstvo i/ili prehrambeno gospodarstvo. Međutim, na život u ruralnim područjima mogu jednako ili više utjecati odluke tijela zaduženih za gospodarski i regionalni razvoj, obrazovanje, zdravstvo i promet. Kako bi sve te službe surađivale i tako ostvarile pozitivan učinak na ruralna područja, potrebno je odlučno vodstvo, a **imenovanje člana vlade zaduženog za ruralna pitanja** ključno je kako bi se stanovnicima ruralnih područja pokazalo da se njihove potrebe uvažavaju. Informiranju nadležnih državnih tijela o važnosti ruralnih područja i koordiniranom djelovanju može pridonijeti i uspostava posebne službe za ruralna pitanja. Kao nadahnuće mogu poslužiti primjeri iz **Irske** i **Finske**.

Finsko Vijeće za ruralnu politiku

Finska je odavno prepoznala da ruralna politika mora obuhvatiti sve institucije čije odluke utječu na svakodnevni život i poduzetništvo u ruralnim područjima. Imajući to na umu, razvijena je struktura za njihovo povezivanje i suradnju: finsko Vijeće za ruralnu politiku. Povezano je s finskom vladom, pri čemu ministar poljoprivrede i ministar gospodarstva i zapošljavanja uglavnom dijele funkcije predsjednika i potpredsjednika. Vlada imenuje 34 člana koja predstavljaju ministarstva, agencije, privatni sektor i organizacije civilnog društva. Potporu im pruža tajništvo kojim upravlja glavni tajnik, a tri zamjenika glavnog tajnika predstavljaju javni sektor, civilno društvo i istraživačka tijela. Rad vijeća većinom se odvija u tematskim mrežama.

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

„Naša ruralna budućnost“ u Irskoj

Sveobuhvatna irska politika za ruralna područja temelji se na nacionalnoj dugoročnoj razvojnoj strategiji *Project Ireland 2040* i na viziji uspješne ruralne Irske koja je sastavni dio nacionalne gospodarske, socijalne, kulturne i ekološke dobrobiti i razvoja.

Kako bi se to ostvarilo, osmišljen je sveobuhvatan skup mjera politike, a za provedbu svake od njih odgovorno je posebno ministarstvo. Proces koordinira Ministarstvo ruralnog razvoja i razvoja zajednice, a vodi ga ministar, dok napredak prati vladin odbor za gospodarski oporavak i ulaganja, kojim predsjedava premijer.

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

Takva namjenska služba može poslužiti i kao prva točka za kontakt kojoj će se dionici obratiti kako bi podijelili ideje ili izrazili dvojbe povezane s ruralnim pitanjima. U idealnom bi slučaju njezino osoblje trebalo razumjeti potrebe dionika u ruralnim područjima i administrativnih odjela te s njima znati komunicirati, ali i imati iskustva u drugim sektorima gospodarstva ili civilnog društva.

© Radim Sršeň

S obzirom na raširenost nezadovoljstva jasno je da moramo riječi pretvoriti u djela! Pakt za ruralna područja i inicijative kao što je procjena učinka na ruralna područja potrebni su ne samo na razini EU-a, već i na razini država članica te na regionalnoj i lokalnoj razini. Potreban je cjelovit pristup uz manje birokracije.

Radim Sršeň, zamjenik ministra regionalnih poslova (CZ) i predsjednik Koordinacijske skupine za pakt za ruralna područja

3.3. Izgradnja kapaciteta i potpora umrežavanju za niz dionika

Sudjelovanje ruralnih dionika presudno je za promjenu u ruralnim područjima. Međutim, za sudjelovanje u paktu za ruralna područja mnogi od njih možda će trebati potporu posredničkih organizacija. One mogu ponuditi objašnjenja, poticaje i mogućnosti za raspravu te omogućiti ljudima da razmjenjuju iskustva te oblikuju mišljenja i stajališta. Ta vrsta potpore može biti naročito važna za stanovnike malih udaljenih sela, male poljoprivrednike, mikropoduzetnike te predstavnike žena i mladih. Da bi se uključili ti neuobičajeni akteri, možda će biti potrebno **dugoročno i sustavno djelovanje**, koje može započeti izgradnjom povjerenja i tumačenjem ključnih pojmova jednostavnim jezikom, razvojem vještina i ciljanim osposobljavanjem. Izdvajanje proračunskih sredstava za pokrivanje troškova putovanja na sastanke moglo bi biti ključno, osobito u većim državama članicama (recimo u **Švedskoj**; vidjeti primjer). Osim potpore za umrežavanje i sudjelovanje, važno je omogućiti ruralnim akterima pristup financijskim sredstvima i provedbu projekata koji pridonose ostvarivanju dugoročne vizije za ruralna područja na lokalnoj razini. Jedinstvene kontaktne točke mogu ojačati i revitalizirati ruralne zajednice poticanjem, savjetovanjem, umrežavanjem i pomaganjem u ispunjavanju zahtjeva financiranja. Takvu potporu već pružaju mnoge lokalne akcijske grupe (LAG-ovi) u okviru inicijative LEADER (*Links between activities for the development of rural economy*, Povezanost mjera za razvoj ruralnoga gospodarstva), ali se ona može dobiti i od posebnih službi (kao u primjeru **SAD-a**).

Uključivanje i izgradnja kapaciteta ruralnih dionika u Švedskoj

U Švedskoj uključivanje dionika u ruralna pitanja olakšava Nacionalna ruralna mreža. Nacionalni i regionalni ruralni dionici (neovisno o tome provode li zajedničku poljoprivrednu politiku) potiču se da podnesu zahtjev za formalno članstvo i da se obvežu na aktivno sudjelovanje u tematskim radnim skupinama, pri čemu mogu djelovati kao posrednici koji pomažu prenijeti dijalog o politikama na lokalnu razinu. Kako bi olakšala sudjelovanje aktera civilnog društva, Nacionalna ruralna mreža raspolaže financijskim sredstvima za putne troškove, pa čak i naknade (za volontere).

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

Pomoć ruralnim zajednicama u pristupu informacijama i financijskim sredstvima

U Sjedinjenim Američkim Državama savezne agencije i povjerenstva nadležna za ruralna pitanja surađuju kako bi ruralnim zajednicama omogućili pravedan pristup saveznom financijskim sredstvima. Daju i stručna mišljenja kako bi tim zajednicama pomogli da odrede lokalne prioritete i prijave se za financiranje otvaranja radnih mjesta, infrastrukture i poboljšanja u zajednici.

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

Kako bi korisnike iz ruralnih područja informirala o relevantnim europskim fondovima, Europska komisija objavila je 6. veljače 2024. priručnik o mogućnostima financiranja ruralnih područja sredstvima EU-a. U njemu je objedinila informacije dostupne lokalnim tijelima, dionicima, voditeljima projekata i upravljačkim tijelima te će im tako pomoći da što bolje iskoriste nove mogućnosti koje nudi proračun EU-a za razdoblje 2021. – 2027.

3.4. Vizija usmjerena na budućnost koja se provodi u okviru cjelovite strategije / akcijskog plana

Da bi se otklonili izazovi s kojima se suočavaju ruralna područja, donositelji odluka moraju imati jasnu viziju smjera dugoročnog djelovanja. Ruralne zajednice i oni koji žele ulagati u ruralna područja, na njima se nastaniti ili raditi, posebno mladi, moraju znati da će politička potpora biti dostupna dugi niz godina. Za to je potreban opći konsenzus među političkim skupinama i civilnim društvom (uključujući ruralne i urbane organizacije), poljoprivrednicima, malim i srednjim poduzećima, mladima i raznim gospodarskim i socijalnim akterima. Mogle bi biti potrebne i učinkovite odredbe o upravljanju sukobima. Uz konsenzus i uključenost ključnih državnih službi moguće je osigurati **dugoročan kontinuitet** i dostatne ljudske, institucijske i financijske resurse kako bi se vizija pretvorila u stvarnost.

Za ostvarenje vizije presudna je i sveobuhvatna višesektorska strategija. Budući da se ruralnim politikama moraju svladati brojni i složeni izazovi, rascjepkane intervencije nisu učinkovite. Nastojanje da se riješi samo jedan problem ili pomogne jednoj ciljnoj skupini čak može biti kontraproduktivno. Cjelovitim i integriranim pristupom uzimaju se u obzir socijalni, gospodarski i okolišni aspekti ruralnog života koji su često međusobno povezani (vidjeti primjer iz **Francuske**). Nacionalni ili regionalni pakt za ruralna područja može biti prvi korak u objedinjavanju raznih područja politika i stjecanju **šireg, cjelovitijeg uvida** u ruralna područja. To bi trebalo pretvoriti u **praktične mjere** koje čine dosljedan akcijski plan u kojem se jasno navode podjela odgovornosti i način praćenja i ocjenjivanja napretka.

Program France Ruralités

Nadovezujući se na provedbu prvog nacionalnog programa za ruralna područja, francuska je vlada 2023. pokrenula sveobuhvatan program za poticanje razvoja ruralnih područja. Program ima četiri stupa: tehnička potpora projektima ulaganja za općine, pojačano financiranje bioraznolikosti radi vrednovanja okolišnih prednosti ruralnih područja, praktična rješenja za svakodnevni život (mobilnost, obrazovanje, zdravstvo, kultura, stanovanje itd.) i novi sustav planiranja ruralnih područja za revitalizaciju, na koja se primjenjuju porezne olakšice. Važan je element programa promicanje „trećih mjesta“ za poticanje zajedničkih inovacija.

Program su zajedno pokrenuli premijerka, ministar ekološke tranzicije i teritorijalne kohezije te zamjenica ministra za lokalne vlasti i ruralna pitanja. Rezultati će se pratiti na temelju pokazatelja kao što su postotak nenaseljenih stambenih objekata u ruralnim područjima, broj novih ruralnih poduzeća i postotak građana koji ruralna područja smatraju dobrim mjestom za život.

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

3.5. Učinkovita procjena učinka na ruralna područja i odgovarajući sustavi podataka

Budući da na ruralna područja utječe velik broj zakonodavnih i administrativnih odluka, potreban je mehanizam za maksimalno povećanje pozitivnih i ograničavanje negativnih učinaka. Procjena učinka na ruralna područja je mehanizam kojim se utvrđuju i procjenjuju učinci novih propisa, planova ili programa na ruralna područja. Da bi bio uspješan, mora se integrirati u cijeli **sustav upravljanja** i prilagoditi specifičnoj administrativnoj strukturi zemlje/regije. Prema [Izvišću o procjeni učinka na ruralna područja za 2020.](#) u **Ujedinjenoj Kraljevini** u svakom je ministarstvu imenovan voditelj za procjenu učinka na ruralna područja, čija je uloga zagovarati procjenu učinka na ruralna područja u svojem području politike. Vlada je sastavila i [praktične smjernice za razmatranje ishoda politike u ruralnim područjima](#). U **Finskoj** je procjena učinka na ruralna područja integrirana u smjernice Ministarstva pravosuđa o procjeni učinka vladinih zakonodavnih prijedloga i popraćena je jednostavnim metodama procjene te osposobljavanjem i **informiranjem zakonodavaca**. [Tematska skupina Europske mreže za ruralni razvoj za procjenu učinka na ruralna područja](#) izradila je analitički okvir i preporuke za procjenu učinka na ruralna područja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Za procjenu učinka odluka na ruralna područja i za mjerenje napretka u provedbi politika i strategija ključan je pristup **visokokvalitetnim podacima**. Španjolska regija Katalonija dvaput godišnje objavljuje knjižicu s detaljnim statističkim podacima o ruralnim područjima. Na temelju tih podataka upravljački odbor regionalne ruralne [vizije](#) prati nove zakonodavne prijedloge i procjenjuje učinke u ruralnim područjima. U Mađarskoj Nacionalni informacijski sustav za regionalni razvoj i prostorno planiranje ([www.teir.hu](#)) objedinjuje ruralne podatke iz raznih izvora s namjenskim modulom LEADER koji osigurava podatke LAG-ovima i općinama. Donošenje odluka o ruralnim područjima na temelju dokaza može pospješiti i [Ruralni opservatorij](#), koji je u prosincu 2022. pokrenula Europska komisija radi centraliziranja, analize i diseminacije podataka povezanih s ruralnim područjima EU-a.

3.6. Odgovarajući sustavi upravljanja za olakšavanje koordinacije

Budući da je u ruralni razvoj važno uključiti brojne aktere politike, neophodno je uspostaviti sustav koji olakšava koordinaciju, i **horizontalnu** (npr. među sektorskim ministarstvima) i **vertikalnu** (među razinama upravljanja: nacionalnom, regionalnom, podregionalnom i lokalnom). Takva bi koordinacija trebala pomoći u izbjegavanju dvostrukog djelovanja ili proturječnih mjera te stvaranju sinergija. Model višerazinskog upravljanja trebao bi uključivati organizacije civilnog društva, poduzeća i socijalne partnere. Trebalo bi uspostaviti mehanizme i poticaje kako bi razne službe i administrativne razine redovito komunicirale te kako se suradnja ne bi ograničila na razmjenu informacija, već kako bi pridonosila otvorenoj participativnoj raspravi i planiranju zajedničkih aktivnosti.

Redoviti sastanci osoblja odgovornog za razne instrumente politike, po mogućnosti u neformalnom okruženju, mogu biti korisni za uspostavu **povjerenja i zajedničkog poimanja** izazova i ciljeva. Vrlo su važne i jasna podjela odgovornosti za određene zadaće te čvrsta legitimnost tijela zaduženog za koordinaciju, kao što je vidljivo iz primjera **Španjolske**. U nekim državama članicama postoje **vijeća za prehrambenu politiku**, koja mogu poslužiti kao nadahnjujući model platformi s više dionika.

Borba protiv ruralne depopulacije u Kastilji-La Manchi

Španjolska pokrajina Kastilja-La Mancha donijela je 2021. poseban zakon o gospodarskim, socijalnim i poreznim mjerama za borbu protiv depopulacije i razvoj ruralnih područja. Odlučno vodstvo potpredsjednika pokrajine uz potporu povjerenika zaduženog za demografske izazove bili su ključni za mobilizaciju i uključivanje svih odjela regionalne uprave (kao što su poljoprivreda, obrazovanje, zdravstvo i promet) u izradu zakona i provedbu regionalne strategije za njegovo donošenje.

Ta strategija obuhvaća niz mjera i mobilizira 3322 milijuna eura iz regionalnih i nacionalnih fondova te fondova EU-a, uključujući instrument NextGenerationEU. Za koordinaciju strategije osnovano je Regionalno vijeće za razvoj ruralnog okoliša i borbu protiv depopulacije uz sudjelovanje predstavnika svih odjela regionalne vlasti, pokrajinskih vijeća i lokalnih tijela, kao i ključnih socioekonomskih aktera (npr. sindikata, poduzeća, sveučilišta i civilnog društva).

Više informacija dostupno je [ovdje](#).

© Albert Puigvert

Suočavanje s ruralnim izazovima podrazumijeva razvoj transverzalnih politika koje uključuju sve razine upravljanja. Pakt za ruralna područja u Kataloniji proizišao je iz participativnog postupka, a u upravljanju njime sudjeluju civilno društvo, vlada i parlament.

Albert Puigvert, Udruženje ruralnih inicijativa u Kataloniji (ES)

3.7. Mehanizmi za koordinaciju dodjele financijskih sredstava i uspostavu sinergija

Da bi se ruralnim područjima pružila učinkovita potpora, osim dobre koordinacije među tijelima potrebno je i **povezivanje raznih izvora financiranja** – europskih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih – kako bi razni objedinjeni instrumenti bili dostatni za zadovoljavanje potreba ruralnih područja i kako bi se prilagodili stvarnim uvjetima ciljnih korisnika (mali projekti, ograničeni administrativni kapaciteti itd.). Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i kohezijska politika (EFRR, ESF) ključni su izvori sredstava EU-a za financiranje promjena u ruralnim područjima, ali pridonijeti može i nekoliko drugih fondova (fondovi za otpornost i oporavak) i programa (Erasmus, LIFE). Ti se tokovi financiranja mogu i **kombinirati** u okviru pristupa financiranja iz više fondova kako bi se stvorilo još više prilika za djelovanje na terenu, kao na primjer u **Češkoj**. Nacionalna i regionalna upravljačka tijela mogu ruralnim dionicima olakšati pristup financijskim sredstvima uspostavom namjenskih tokova financiranja **usmjerenih na ruralna područja** i osmišljavanjem jednostavnih i lako razumljivih pravila za prijavu, prihvatljivost i izvješćivanje u okviru fondova. To je primjerice učinila **Švedska** u razdoblju 2014. – 2020., u kojem je svim sredstvima za lokalni razvoj ruralnih područja pod vodstvom zajednice iz četiriju fondova EU-a (EPFRR, EFRR, ESF i EFPR) upravljalo jedinstveno tijelo, a primjenjivala su se prema usklađenom skupu pravila.

Drugo je rješenje jedinstvena kontaktna točka uspostavljena na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini za potporu ruralnim općinama, poduzećima i nevladinim organizacijama u pristupu javnom financiranju. U nekim državama članicama (npr. u **pokrajini Tirolo u Austriji**) tu zadaću obavljaju LAG-ovi u okviru inicijative LEADER.

Koncept ruralnog razvoja u Češkoj

Češka je u razdoblju 2014. – 2020. kombinirala više fondova EU-a namijenjenih ruralnim područjima: 178 ruralnih LAG-ova obuhvaćalo je gotovo sva ruralna područja zemlje te se koristilo sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda (ESF) i EPFRR-a, pri čemu se najviše sredstava osiguralo iz EFRR-a. Na temelju tog iskustva Češka je 2020. pod nadzorom Ministarstva regionalnog razvoja osmislila koncept ruralnog razvoja, u okviru kojeg je objedinila razne izvore financiranja putem teritorijalnih instrumenata i strategija SMART.

Za vrijeme češkog predsjedanja EU-om sklopljen je češki pakt za ruralna područja, koji okuplja građane, lokalne vlasti i druge partnere radi poticanja ruralnog razvoja.

Više informacija dostupno je [ovdje](#) i [ovdje](#).

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2024.

© Europska unija, 2024. CC-BY 4.0

Fotografija na naslovnicu: © Monkey Business Images, Canva.com

Ovaj program provodi:

Print ISBN 978-92-68-12990-6
PDF ISBN 978-92-68-13015-5

doi:10.2762/411438
doi:10.2762/974272

KF-09-24-088-HR-C
KF-09-24-088-HR-N